

18.08.2020

Asia/4

§ 115

Sosiaali- ja terveystoimen toiminnan ja talouden ennuste

HEL 2020-004097 T 02 02 01

Päätös

Sosiaali- ja terveyslautakunta päätti merkitä tiedoksi toiminnan ja talouden toteumaennusteen 30.6.2020 tilanteessa.

Käsittely

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja johtava controller Mikael Karell olivat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Esittelijä Juha Jolkkonen korjasi teknisesti esitystä seuraavasti:

Kohdan "Sosiaali- ja terveyspalvelut (51001)" viimeisen kappaleen toisessa lauseessa korjataan luku 16,7 milj. euroa 6,7:ksi milj. euroksi siten, että kyseinen lause kuuluu seuraavasti: "Toimialan yhteisissä menoissa ylityspaine on 6,7 milj. euroa."

Sosiaali- ja terveyslautakunta merkitsi tiedoksi esittelijän muutetun ehdotuksen mukaisen toiminnan ja talouden toteumaennusteen.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet
- 2 Määrälliset tavoitteet
- 3 Muut toiminnalliset tavoitteet ja hytetavoitteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Talous- ja suunnittelupäällikkö Sampo Pajari ja johtava controller Mikael Karell ovat kutsuttuina asiantuntijoina läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyssä.

Kaupunginkanslialle toimitetaan vuonna 2020 toiminnan ja talouden ennusteet kolme kertaa. Kaikki kaupunginkanslialle toimitettavat ennusteet tuodaan tiedoksi sosiaali- ja terveyslautakunnalle. Sosiaali- ja terveystoimen ennusteet laaditaan kaupunkiyhteisen rakenteen mukaisesti. Nyt laadittu ennuste perustuu oman toiminnan osalta kesäkuun lopun tietoihin ja HUSin osalta sen tuottamaan ennusteeseen tammi-toukokuun toteutumien pohjalta.

Valtiovarainministeriön tuorein ennuste (16.6.2020) kuntien toimintamenojen kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi vuonna 2020 on 1,00 %. Kaupungin talousarvion 2020 laadintavaiheessa ennuste peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi oli 2,70 %. Indeksien alenema on 1,70 prosenttiyksikköä, minkä seurauksena vuoden 2020 toimintamenojen tulee lähtökohtaisesti toteutua 1,7 % talousarviota alemmina.

Koronapandemian osalta ennusteessa on huomattavaa epävarmuutta sen osalta, miten pandemiatilanne etenee syksyn aikana.

Sosiaali- ja terveystoimialalla on viisi erillistä talousarviokohtaa, joiden ennusteet ovat seuraavat:

Sosiaali- ja terveyspalvelut (51001)

5 10 01 Sosiaali- ja terveys- palvelut (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 30.6.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	163,6	158,8	155,8	-3,0	-1,9 %
Menot	-1 429,8	-1 500,4	-1 538,7	-38,3	-2,6 %
Toimintakate	-1 266,2	-1 341,6	-1 382,9	-41,3	-3,1 %

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tulojen arvioidaan alittavan budjetin 3,0 milj. eurolla. Tulojen arvioitu alitus koostuu maksutuottojen pienenemisestä koronapandemian vuoksi. Tuloja kasvattavia tekijöitä ovat muun muassa valtion rahoittamat sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen (Rakenneuudistus ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystakeskus) hankkeet.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen menojen ennusteessa on mukana laskennallinen arvio koronapandemian kustannuksista, noin 50,6 milj. euroa, valtionperinnöistä jaettavien avustusten (kuolinpesät) tekninen ylitus, 2,4 milj. euroa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisen

(Rakennemuutos ja Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus) hanke-
rahoituksen tekninen ylitys, noin 5,3 milj. euroa. Sosiaali- ja terveystal-
velujen menojen arvioidaan alittavan budjetin noin 12,3 milj. eurolla il-
man koronapandemian kustannusvaikutuksia. Koronan arvioidaan ai-
heuttavan huomattavia lisäkustannuksia myös loppuvuoden aikana.

Ylityksestä 2,4 milj. euroa on niin sanottua teknistä ylitystä valtionpe-
rinnöistä (kuolinpesät) jaettavien avustusten osalta. Valtionperinnöistä
jaettavat avustukset on aiemmin kirjattu menoina taseeseen, mutta
vuoden 2019 aluksi lukien avustukset maksetaan käyttötalousmenoista.
Teknistä ylitystä on myös sosiaali- ja terveystalvelujen uudistuk-
seen myönnetystä hankerahoituksesta vuoden 2020 osuus, noin 5,3
milj. euroa. Koska sosiaali- ja terveystoimiala ei ole toimintakatteellinen
talousarviokohta, vaan sitova taso ovat menot, sosiaali- ja terveystal-
velujen talousarviokohdalle voidaan myöntää teknistä ylitysoikeutta val-
tionperinnöistä myönnettyjen järjestöavustuksien verran sekä sosiaali-
ja terveystalvelujen uudistamisen vuoden 2020 määrärahojen osalta.
Ylitysoikeus perustuu valtionperinnöistä saatuihin tuloihin. Sosiaali- ja
terveystalvelujen uudistamisen osalta ylitysoikeus perustuu sosiaali- ja
terveysministeriön myöntämään valtionavustukseen. Sosiaali- ja ter-
veystalvelujen uudistamiseen myönnetty valtionavustus on vuonna
2020 sosiaali- ja terveystalvelut talousarviokohdan käyttömenoina.

Koronapandemiasta johtuva laskennallinen ylityspaine sosiaali- ja ter-
veystalvelujen talousarviokohdalle on noin 50,6 milj. euroa. Korona-
pandemiasta aiheutuva ylityspaine on vielä epävarma riippuen, miten
koronapandemia etenee syksyn aikana. Koronapandemiasta aiheutu-
via kustannuksia seurataan tarkasti ja niitä tarkennetaan toimialan vuo-
den 2020 viimeisessä virallisessa ennusteessa.

Perhe- ja sosiaalitalveluissa on ylityspainetta 17,8 milj. euroa. Korona-
pandemian alussa muun muassa työ- ja päivätoimintoja on ollut suljet-
tuna ja vammaisten kuljetustalvelujen käyttö on vähentynyt siten, että
korona ei kokonaisuudessaan aiheuta lisämenoja perhe- ja sosiaalital-
veluissa. Perhe- ja sosiaalitalveluille ennustetaan muodostuvan korona-
nasta 3,5 milj. euron kustannukset, joista sosiaali- ja terveystalveluille
noin 3 milj. euroa ja toimeentulotukeen noin 0,54 milj. euroa. Kustan-
nukset muodostuvat materiaalihankinnoista, kriisiasumisen ostoista,
asunnottomien tuen tarpeesta sekä erillisistä koronayksiköistä muun
muassa lastensuojelussa ja vammaistyössä. Vastaavasti säästöjä on
muodostunut keväällä vammaistalvelun kuljetustalvelusta, henkilöko-
haisesta avusta, työ- ja päivätoiminnasta ja ostoista. Nuorten talveluis-
sa ja aikuissosiaalityössä säästöä on tullut muun muassa työkykysearvi-
tyksestä ja työtoiminnasta. Yhteensä menovähennyksiä perhe- ja sosi-
aalitalveluissa on 3,95 milj. euroa. Koronatilanteen kustannusvaikutuk-

sen ennustetaan jäävän tänä vuonna menolisäyksien ja -vähennyksien jälkeen neutraaliksi.

Valtaosa ylityspaineesta koostuu lastensuojelun ja asiakaspalvelujen ostoista. Lastensuojelussa ylityspainetta on 14,5 milj. euroa, joka koostuu asiakaspalvelujen ostoista 15,0 milj. euroa ja muista palvelujen ostoista 0,8 milj. euroa. Lastensuojelun laitoshoidon ostopalvelujen tarve on alkuvuonna ollut suurempi kuin ensimmäisessä ennusteessa arvioitiin ja laitoshoidon suorite-ennustetta on nostettu yli 6 000 vuorokaudella.

Lastensuojelussa on käynnissä kaksi laajaa projektia kustannusten kasvun pysäyttämiseksi. Lastensuojelun laitoshoidon tarvetta pyritään vähentämään muun muassa kehittämällä yhteistyössä HUSin kanssa toimintamalli lastensuojelun ja HUSin lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteisasiakkaiden osalta sekä laatimalla palveluketju ja toimintamalli perheille, joissa on lähisuhdeväkivaltaa tai päihteiden käyttöä. Lisäksi kehitetään lastensuojelun sosiaalityön tilannearviointimallia ja sen työvälitteitä.

Lapsiperheiden hyvinvointi- ja terveysterveyspalveluissa on ylityspainetta 1,4 milj. euroa neuvola- ja perhetyössä. Ylityspaine johtuu asiakaspalvelujen ostoista sekä palveluseteliostoista.

Nuorten ja aikuissosiaalityön palvelussa on ylityspainetta 0,9 milj. euroa, josta pääosa johtuu koronapandemian lisäkustannuksista (0,4 milj. euroa) ja tilapäisen asumisen asiakasmäärän kasvusta.

Vammaistyössä on ylityspainetta 1,8 milj. euroa, joka koostuu autetun asumisen ja palveluasumisen kustannuksista. Vammaispalvelulain (380/1987) mukaisen palveluasumisen kilpailutuksessa isoja palveluntuottajia jäi pois ja edellä mainitut toimijat ovat hakeutumassa palvelusetelituottajiksi, mikä tässä tilanteessa lisää paineita kustannusten kasvuun. Alitusta syntyy avustuksissa sekä kuljetuspalveluissa koronapandemian vuoksi, kun työ- ja päivätoiminnan yksiköt ovat olleet suljettuina.

Vammaistyössä on käynnissä tuottavuuden parantamiseksi kolme tuottajaohjauksen hanketta, joita ovat henkilökohtaisen avun palvelun kehittäminen, asumispalveluiden monipuolistaminen sekä vammaistyön asiakasohjauksen ja ostoprosessin kehittäminen ja joilla pyritään hallitsemaan etenkin ostopalvelujen kustannuksia.

Terveys- ja päihdepalvelujen arvioidaan ylittävän budjetin 2,4 milj. eurolla. Ylityksessä on koronapandemiasta aiheutuvia lisäkustannuksia 4,6 milj. euroa. Ylityspainetta on terveysasemat ja sisätautien poliklinikalla henkilöstökuluissa ja materiaalihankinnoissa, psykiatria ja päihde-

palveluissa asumisen tuen ostopalveluissa, asunnottomien tilapäis-
sumisen kustannuksista sekä koronaepidemiasta johtuvasta hätämajoit-
uksen lisäostoista. Suun terveydenhuollossa budjetin arvioidaan alittu-
van 1,8 milj. euroa. Alituksesta merkittävä osa syntyy palvelujen osto-
jen ja muiden ostojen vähenemisestä koronapandemian aikana, kun
hammashoitoloita on ollut suljettuna. Alitusta aiheutuu myös henkilös-
tömenojen arvioidusta säästöstä.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen arvioidaan ylittävän budjetin 12
milj. eurolla, jossa koronapandemian aiheuttamia lisäkustannuksia on
14,7 milj. euroa. Ylityspainetta aiheuttavat varautuminen varasairaa-
laan, materiaalihankinnat ja vuokratyövoiman käyttö.

Ilman koronapandemian vaikutusta budjetin alitus koostuu palveluas-
misen ostoista, päivätoiminnasta ja omaishoidon tuesta sekä rintama-
veteraanien palveluista. Rintamaveteraanien palvelut muuttuivat laki-
muutoksella kunnalle korvattaviksi 1.11.2019 lukien. Palveluista aiheu-
tavat menot kirjataan käyttötalouden sijasta taseeseen ja Valtiokonttori
korvaa kunnille palvelujen kustannukset.

Hallinnon budjetin arvioidaan alittavan budjetin 0,6 milj. eurolla. Toimia-
lan yhteisissä menoissa ylityspaine on 16,7 milj. euroa. Menoylitystä
aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa koronapandemian aiheuttamat
suojavarustehankinnat sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistami-
seen liittyvien hankkeiden aiheuttamat menot. Menoalitusta aiheuttaa
muun muassa Apotin käyttöönoton sijaiskustannuksiin varattu ja toteu-
tumatta jäävä 8,2 milj. euroa ja loppuvuoden 2019 rintamaveteraanien
lakimuutosten jälkeinen kustannusten 3,9 milj. euron oikaisu.

Toimeentulotuki (51002)

5 10 02 Toimeentulotuki (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 30.6.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	3,1	2,6	2,6	0	0
Menot	-13,5	-14,6	-14,7	-0,1	- 0,7 %
Toimintakate	-10,4	12,0	-12,1	-0,1	- 0,8 %

Toimeentulotuen tulojen arvioidaan toteutuvan lähes budjetin mukai-
sesti. Toimeentulotuen menojen arvioidaan ylittävän talousarvion 0,1
milj. eurolla. Koronapandemian alkuvaiheessa ennakoitiin, että helsinki-
läisten toimeentulotuen tarve yleistyisi eli täydentävän ja ehkäisevän
tuen asiakkaiden määrä kääntyisi nousuun. Nyt käytettävissä on asia-
kastilastot huhtikuun loppuun saakka. Asiakasmäärä kääntyikin las-
kuun 2 % maaliskuussa ja jopa 12 % huhtikuussa. Täydentävä toi-
meentulotuki reagoi viiveellä perustoimeentulotuen saajien muutok-

seen. Mikäli helsinkiläisten tarve hakea ja saada perustoimeentulotukea jatkaa kasvua vuoden edetessä, täydentävän ja ehkäisevän tuen saajien määrä voi kääntyä selkeään kasvuun.

Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahanmuuttopalvelut (51003)

5 10 03 Vastaanottokeskukset ja valtion korvaamat maahan- muuttopalvelut (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 30.6.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	18,9	14,9	15,8	0,9	6,0 %
Menot	-15,9	-13,5	-14,1	-0,6	-4,4 %
Toimintakate	3,0	1,4	1,8*	0,4*	28,6 %

*pyöritys

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen osalta sekä menot että tulot ylittyvät. Toimintakatteen arvioidaan toteutuvan 0,4 milj. euroa suurempana kuin talousarviossa.

Vastaanottokeskusten ja muiden valtion korvaamien maahanmuuttopalvelujen aiheutuneet kustannukset ovat kaupungin näkökulmasta valtiolta läpilaskutettavia eriä.

Apotti (51004)

5 10 04 Apotti ja Sote- maakuntaudistus (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 30.6.	Ero TA	Ero TA %
Tulot	0,6	0,8	0,7	-0,1	-12,5%
Menot	-14,3	-29,6	-20,2	9,4	31,7 %
Toimintakate	-13,7	-28,8	-19,5	9,3	32,2 %

Apotti-hankkeen menojen arvioidaan toteutuvan 20,2 milj. eurolla vuonna 2020. Menot muodostuvat Oy Apotti Ab:n arvioimista menoista sekä Helsingin Apotti-tiimin kustannuksista.

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (51005)

5 10 05 HUS (milj. euroa)	TP 2019	TA 2020	Ennuste 30.6.	Ero TA	Ero TA %
Menot	690,5	665,7	714,9	-49,2	-7,4 %

HUSin ennuste vuoden 2020 Helsingin toteumasta tammi-toukokuun tietojen perusteella on 669,9 milj. euroa, joka ylittää Helsingin talousar-

18.08.2020

vion 4,2 milj. eurolla. HUS-tasolla korona aiheuttaa arvioiden mukaan noin 190 milj. euron alijäämän. Suuri osa tulosvaikutuksesta aiheutuu pienentyneistä myyntituotoista kunnilta johtuen toiminnan painopisteen siirtämisestä koronan hoitamiseen. Toisaalta koronasta johtuvien hoitajaksojen määrä kasvaa. Valtion koronaan liittyvässä kuntatalouden tukipaketissa oli suora tuki sairaanhoitopiireille. Arvio HUSin osuudesta valtion tuesta vaihtelee jakoperusteista riippuen 60–75 milj. euron välillä. Tuen jakoperusteista ei ole tehty päätöstä. Valtion tuen jälkeen HUS tekisi 115–130 miljoonan euron alijäämän, jonka kattaminen on viime kädessä jäsenkuntien vastuulla. Helsingin osuus alijäämän kattamisesta olisi laskennallisesti 41–47 milj. euroa.

Ennusteessa on arvioitu Helsingin osuudeksi 45 milj. euroa. HUSin alijäämän rahoittaminen ratkaistaan myöhemmin.

Investoinnit

Investointien arvioidaan toteutuvan seuraavasti:

(milj. euroa)	TA 2020	Ylitysoikeudet	TA 2020 yhteensä	Ennuste 30.6.	Ero TA
Tietotekniikkahankinnat	8,25	1,25	9,50	9,50	0
Muut hankinnat	7,70	2,25	9,95	9,95	0
Yhteensä	15,95	3,50	19,45	19,45	0

Irtaimen omaisuuden määräraha sisältää ylitysoikeuden vuodelta 2019 siirtyneistä hankinnoista, joita varten kaupunginvaltuusto on 25.3.2020 § 95 myöntänyt yhteensä 3,5 milj. euron suuruisen ylitysoikeuden vuodelle 2020.

Kaupunkistrategian ja toimintasuunnitelmien toimenpiteiden edistyminen

Sosiaali- ja terveystoimi toteuttaa kaupunkistrategiaa, keskeisiä kaupunkistrategian kärkihankkeita sekä kaupungin yhteissuunnittelun teemoja ja tavoitteita yhdessä muiden toimialojen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimen näkökulmasta keskeisiä kaupunkistrategian kärkihankkeita ja tavoitteita ovat muun muassa nuorten syrjäytymisen ehkäisy, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen ja koordinointi, liikkumissohjelma ja eri ikä- ja väestöryhmien liikkumisen edistäminen, asukaskokemuksen, asiakastyytyvyyden ja osallisuuden lisääminen, kaikkien helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen, työllisyyden edistäminen sekä harrastusmahdollisuuksien turvaaminen.

Apotti -asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto on siirtynyt koronapandemian vuoksi vuodelle 2021. Muita toimialan keskeisiä tavoitteita, kuten lasten ja nuorten mielenterveysongelmien palveluketjujen

kehittämistä yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja HUSin kanssa, osallistumista Helsinki SIB- hankkeeseen, nuorten syrjäytymisen ehkäisemistä, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen kehittämistä ja palvelujen sekä toimintamallien kehittämistä haavoittuvassa asemassa olevien iäkkäiden palvelujen kehittämiseksi, jatketaan siinä määrin kuin koronapandemian kiireelliset tehtävät mahdollistavat.

Terveysasemien lääkärin kiireettömän hoidon saantia pyritään lisäämään omien toimintamallien, työnjaon ja johtamisen kehittämisellä sekä lisäämällä palvelusetelitoimintaa.

lääkkäiden osalta tuetaan mielekästä kotona asumista ja muistiystävällistä toimintaa hyödyntämällä ikäystävällistä teknologiaa Koskelan seniorikeskuksen hankesuunnittelussa ja vahvistamalla ennaltaehkäiseviä palveluja, muun muassa palvelukeskusten monipuolista ryhmätoimintaa sekä etä- ja digitaalisia palveluja, sekä lisäämällä kotikuntoutusta.

Koronapandemian vuoksi monia toimintoja, kuten terveysasematoiminnan ja suun terveydenhuollon kiireetöntä hoitoa on jouduttu vähentämään tai keskeyttämään, ja on selvää, että monet kaupunkistrategian tavoitteet ja toimenpiteet eivät etene suunnitellussa aikataulussa ja laajuudessa, eikä kaikkia toimialan toiminnallisia tai määrällisiä tavoitteita tulla saavuttamaan suunnitellusti.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvion sitovat, määrälliset ja muut toiminnalliset tavoitteet on esitetty liitteissä 1,2 ja 3.

Arvio merkittävimmistä toimintaympäristön ja palvelutuotannon riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Koronapandemia aiheuttaa sosiaali- ja terveystoimessa kiireettömän hoidon ja palvelujen saatavuuden vähenemistä, erilaisia poikkeusjärjestelyjä henkilöstön työtehtävissä riittävän henkilöstön turvaamiseksi koronapandemiaan liittyviin tehtäviin sekä huomattavia kustannusvaihteluja sosiaali- ja terveystoimen talouteen.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Sampo Pajari, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 42246
sampo.pajari(a)hel.fi

Liitteet

1 Sitovat toiminnalliset tavoitteet

18.08.2020

Asia/4

-
- 2 Määrälliset tavoitteet
  - 3 Muut toiminnalliset tavoitteet ja hytetavoitteet

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano